

NADER ONDERZOEK - HUISMUS

HUINERBROEKWEG 1 TE PUTTEN

COZIJNSEN

De haarstraat 1
3861 VE Nijkerk

Kvk:85564753

Btw-id: NL004115333B71

Email: info@cozijnsenflorafauaadvis.nl

Bron kaart: www.perceelloep.nl (bewerkte versie). – Plangebied aan de Huinerbroekweg 1 te Putten. De sloop van kalverenstallen (rood gearceerd).

Opdrachtgever	
Contactpersoon	– Midden Nederland Makelaars
Kenmerk rapport	24FF071, nader onderzoek
Datum veldbezoek	Zie pagina 7
Datum rapport	14 mei 2024
Versie	1.0
Auteur	

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	3
1.1 AANLEIDING EN DOEL	3
1.2 DOEL	3
2. OMSCHRIJVING PERCEEL	4
2.1 HUIDIG GEBRUIK PERCEEL	4
2.2 TOEKOMSTIG GEBRUIK PERCEEL	4
3. VOORGESCHIEDENIS	5
3.1 VOORGAAND ONDERZOEK	5
4. ONDERZOEKSMETHODE	6
4.1 OPZET	6
4.2 ONDERZOEKSMETHODE HUISMUS	7
4.3 VELDBEZOEK	7
5. RESULTATEN ONDERZOEK	8
5.1 HUISMUS	8
6. CONCLUSIE EN ADVIES	10
6.1 CONCLUSIE	10
6.2 ADVIES	11
BIJLAGE 1 BRONNEN	12
BIJLAGE 2 FOTO OVERZICHT	13
BIJLAGE 2 NATUURWETGEVING EN BELEID	14

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van [REDACTED] heeft Cozijnsen flora fauna advies, een soortgericht onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van de huismus. Het perceel is gelegen aan de Huinerbroekweg 1 te Putten, gemeente Putten, in de provincie Gelderland. Op het perceel is een kalverhouderij gevestigd, de initiatiefnemer is voornemens het bestemmingsplan te wijzigen en de veehouderij te gaan beëindigen. De kalverstallen hieronder in rood zullen t.b.v. deze wijziging worden gesloopt, de overige bebouwing op het perceel blijft bestaan.

Figuur 1.1 Bron kaart: www.perceelloep.nl (bewerkte versie) – Plangebied aan de Huinerbroekweg 1 te Putten voor de sloop van de kalverstallen (rood gearceerd).

Aangezien de beoogde ingreep mogelijk leidt tot de aantasting van beschermde natuurwaarden is er in het kader van de Omgevingswet (Ow) een QuickScan natuur uitgevoerd naar de potentie van het plangebied en mogelijke negatieve effecten ten gevolge van de beoogde werkzaamheden (rapport Cozijnsen-24FF071 - d.d. 25 maart 2024). Uit de QuickScan is naar voren gekomen dat de bestaande bebouwing mogelijk fungeert als vaste rust- en/of verblijfplaats voor de huismus. Indien dat het geval is, heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soort en worden mogelijk verbodsbepalingen uit de Omgevingswet overtreden. Om deze reden is geadviseerd om een nader onderzoek uit te voeren naar de functionaliteit van het plangebied voor deze soort.

1.2 Doel

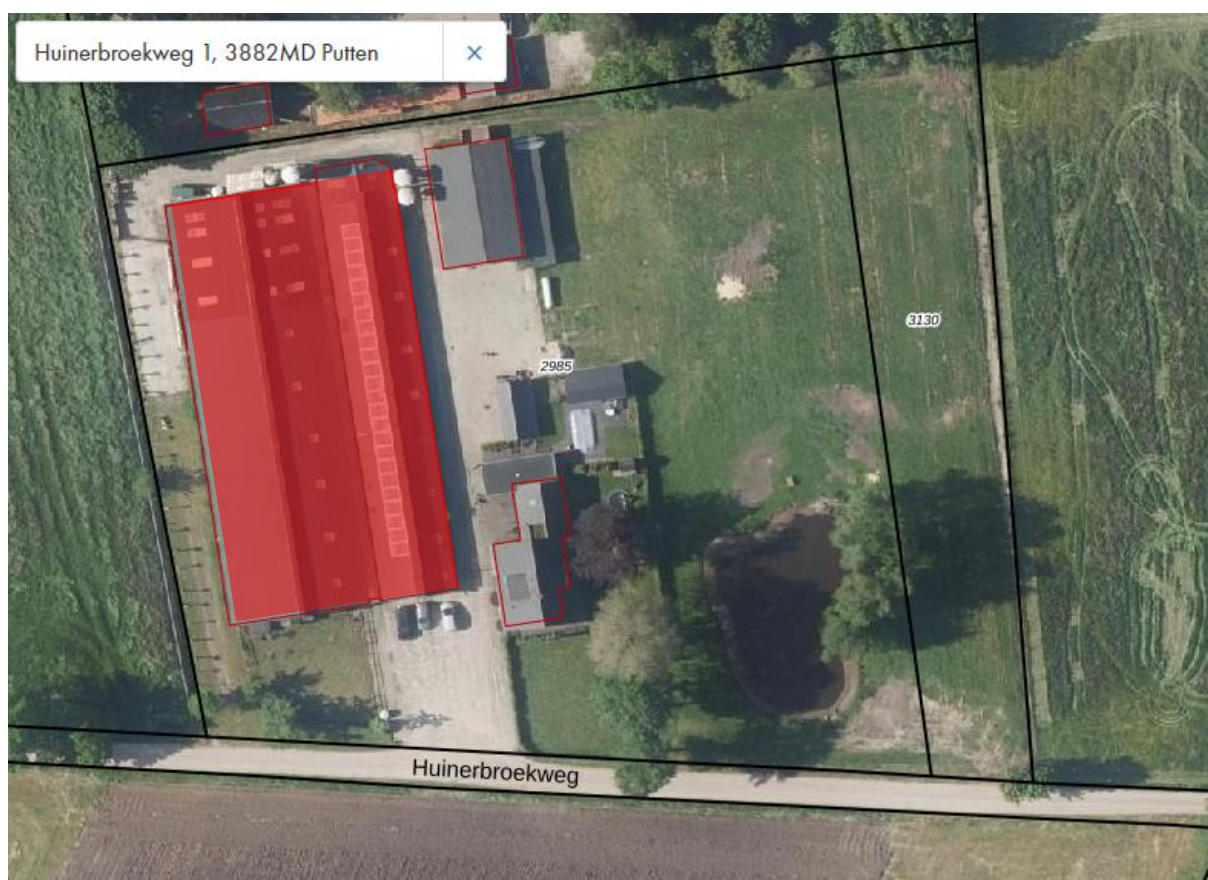
Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

1. Zijn er huismussen aanwezig in het plangebied?
2. Welke functie(s) heeft het plangebied voor deze soort?
3. Leidt de ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen Omgevingswet?
4. Wat kan worden gedaan om (mogelijke) schade aan beschermde soorten en hun verblijfplaats te voorkomen?
5. Is een vergunning Flora- en Fauna activiteit noodzakelijk?

2. Omschrijving perceel

2.1 Huidig gebruik perceel

Het plangebied ligt in het buitengebied van Putten en betreft een kalverhouderij. De initiatiefnemer is voornemens het bestemmingsplan te wijzigen en de veehouderij te gaan beëindigen. De kalverstallen hieronder in rood zullen t.b.v. deze wijziging worden gesloopt. Ten oosten van de te slopen veestallen buiten het daadwerkelijke plangebied bevindt zich een woning, enkele bijgebouwen, kippenren en een onderhouden tuin. Dit gebied blijft geheel behouden met de voorgenomen plannen. De te amoveren stallen op de onderzoekslocatie zijn vanwege de openingen aan de gootzijde welke toegang geven tot onder dakvlak mogelijk geschikt als nestgelegenheid voor de huismus (met name de zijde van de stal op korte afstand van de woning).

Figuur 2.1 Bron kaart: www.perceelloep.nl (bewerkte versie) – Plangebied aan de Huinerbroekweg 1 te Putten voor de sloop van de kalverstallen (rood gearceerd).

2.2 Toekomstig gebruik perceel

- *Amoveren van de kalverstallen, zie figuur 2.1 (rood gearceerd).
- *Afvullen van de ontstane bouwputten na sloop en inzaaien met grasmengsel.
- *Netjes afwerken en inrichten van het terrein.

Er zijn, voor zover bekend, geen plannen voor (vervangende) nieuwbouw.

3. Voorgeschiedenis

3.1 Voorgaand onderzoek

Uit de QuickScan natuur (rapport Cozijnsen-24FF071 - d.d. 25 maart 2024) is gebleken dat binnen het plangebied mogelijk verblijfplaatsen van de huismus aanwezig zijn.

De te amoveren stallen op de onderzoekslocatie zijn vanwege de openingen aan de gootzijde welke toegang geven tot onder dakvlak mogelijk geschikt als nestgelegenheid voor de huismus (met name de zijde van de stal op korte afstand van de woning). De huismus is tijdens het veldbezoek waargenomen op het dak en in de tuin van de woning. Hierdoor kan het voorkomen van nestlocaties van de huismus met één veldbezoek niet uitgesloten worden. Voor de beoogde werkzaamheden dient er voorafgaand aanvullend onderzoek worden uitgevoerd. De beoogde ruimtelijke ingreep leidt niet tot aantasting van groene delen, dit bevindt zich buiten de planlocatie en blijft behouden.

Figuur 3.1 Potentiële verblijfplaatsen (gele pijl) onder het dak van de te amoveren stallen en de te behouden woning net buiten het plangebied.

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient aanvullend onderzoek naar de huismus worden uitgevoerd door middel van twee veldbezoeken in de periode 1 april t/m 15 mei. Daarmee kan de aan- of afwezigheid van huismussen worden vastgesteld. (Conform Kennisdocument B12, Huismus 2023).

Bevindingen met betrekking tot de huismus: Rapport Cozijnsen – 24FF071 d.d. 25 maart 2024.

4.Onderzoeksmethode

4.1 Opzet

Op de planlocatie kan de aanwezigheid van de huismus niet worden uitgesloten. Voor de huismus is een bepaalde onderzoeksmethode en inspanning vereist op basis van de ecologie van de soort.

Huismus

De huismus is 14 tot 16 centimeter lang en weegt gemiddeld 30,2 gram: man 24 – 37 gram, vrouw 25 – 35 gram). Het mannetje en vrouwtje verschillen van uiterlijk. Huismussen zijn sterk geassocieerd met mensen. De nestplaats is in de regel gebonden aan bebouwing. Voor zijn voedsel is de huismus sterk afhankelijk van wat de mens hem al dan niet bewust biedt. Deze voedselbron moet continu aanwezig zijn. De broedtijd is meestal van begin april tot en met augustus, maar in maart kan er ook al gebroed worden (afhankelijk van het weer). Meestal worden per paar per jaar twee tot drie legsels grootgebracht. De nestbouw begint al in maart. Ook buiten de broedperiode wordt aan het nest gebouwd en wordt het nest gebruikt als slaapplek. Huismussen zijn in tegenstelling tot veel andere vogels 's ochtends rond zonsopkomst nog niet erg actief met zingen. De activiteit neemt toe, één tot twee uur na zonsopkomst. Aan het eind van de ochtend neemt de zangactiviteit weer af. Op de gezamenlijke slaapplekken, schuilplaatsen en foerageerplaatsen wordt gedurende de dag vaak volop gekwetterd en getijlt.

Figuur 3.1 Huismus mannetje en vrouwtje.

Huismus

Om de aanwezigheid van een nest vast te stellen is gebruik gemaakt van richtlijnen die zijn opgenomen in het kennisdocument van de huismus (BIJ12, 2023). Zie het citaat hieronder.

De aanwezigheid van een nest van een huismus kan als volgt worden aangetoond:

Een nest indicatieve waarneming:

- een nest/nestbouw;
- bezoek van een huismus aan een waarschijnlijke nestplaats. Het nest zelf is vaak niet zichtbaar, maar grassprietten of veertjes steken uit;
- transport van voedsel of ontlasting pakketjes;
- bedelende jongen in nest. Vlak voor het uitvliegen zijn de jongen goed te horen en steken hun kopjes uit de nestopening.

Een waarneming in potentieel broedbiotoop

Minimaal een waarneming in potentieel broedbiotoop in de periode 10 maart tot en met 20 juni van:

- een zingend mannetje (veelal vanaf een hoge plaats zoals een dakgoot);
- een paartje bij een potentiële nestplaats;
- balts, paring of ander gedrag waaruit geconcludeerd kan worden dat er nesten aanwezig moeten zijn.

4.2 Onderzoeksmethode huismus

Ten aanzien van de huismus zijn tussen 1 april en 15 mei 2023 twee veldbezoeken uitgevoerd, met een tussenliggende periode van minimaal 10 dagen, in de ochtenduren tussen 8.00 uur en 12.00 uur. Tijdens de veldbezoeken is gelet op de aanwezigheid van roepende huismussen. Mannetjes huismussen roepen met name in het voorjaar ('s ochtends) vaak vanaf de dakranden/goten waar hun nesten zich bevinden. Tevens is gedurende de veldbezoeken in de ochtend gelet op huismussen die (met nestmateriaal of voedsel) onder dakpannen of andere nestlocaties verdwijnen. Op basis van de veldbevindingen is bepaald of er broedlocaties van de huismus aanwezig zijn op het terrein. De onderzoeksinspanning is volgens hetgeen is gesteld in het kennisdocument van de huismus (BIJ12).

4.3 Veldbezoek

Het veldbezoek is uitgevoerd door [REDACTED] gecertificeerd Flora-Faunacontroleur, actief vrijwilliger bij de Zoogdierverseniging (Vleermuiswerkgroep Leusden), ruime ervaring in faunabeheer en natuurlijk landschap onderhoud en gecertificeerd Flora-Faunacontroleur. Tijdens het onderzoek was een verrekijker, zaklamp en holtecamera voorhanden.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van huismussen gunstig. Tijdens geen van de veldbezoeken was de temperatuur lager dan 10°C. De windsnelheid lag beneden de 3 beaufort, het was helder tot half bewolkt en er was geen sprake van neerslag (zie onderstaand tabel).

Datum	Type onderzoek	Tijdsduur Onderzoek	Weer	Tempratuur
8-04-2024	Huisumus	9.55-10.55	Wind sterk 2 Bft Bewolkt Geen neerslag	11°C
1-05-2024	Huisumus	8.50-10.00	Wind gemiddeld 2 Bft Lichte bewolking Geen neerslag	16°C

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het bevoegd gezag. Zo is voldaan aan de onderzoeksinspanning die vereist is om een eventuele vergunning Flora- en Fauna activiteit te kunnen verkrijgen, of is in afdoende mate aangetoond dat de onderzochte soorten en gebiedsfuncties niet binnen het onderzochte gebied aanwezig zijn.

Een inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor kan niet worden uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen zijn op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

Met de gekozen onderzoeksmethode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 11.27 Bal) specifieke zorgplicht Flora-Fauna-activiteiten. Met het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs verwacht kan worden.

5.Resultaten onderzoek

5.1 Huismus

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van waarnemingen en vastgestelde gebiedsfuncties.

Huismus

Nesten:

De nestplaats van een huismus is in de regel gebonden aan bebouwing. De huismus broedt in of tegen gebouwen in dorpen en steden, in en bij boerderijen, maneges, kinderboerderijen en andere vormen van bebouwing in het landelijk gebied. Huismussen zijn uitgesproken standvogels, die zich meestal niet meer dan enkele honderden meters van de broedplaats verwijderen. In het broedseizoen blijven ze dichterbij de broedplaats. Het zijn sociale dieren: broeden, foerageren, baltsen, stofbaden nemen, slapen en uitzwermen na de broedperiode zijn allemaal activiteiten die in groepsverband plaatsvinden.

Binnen de planlocatie zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen geconstateerd tijdens de bezoeken. Er werd geen gedrag waargenomen behorend bij een nestlocatie, roestplek of sociale kwetterlocatie. De te amoveren bebouwing vormt geen essentiële rust- of verblijfplaats voor de huismus.

Functioneel leefgebied:

De habitat van een huismus moet bestaan uit een combinatie van plekken voor nestgelegenheid, voedsel (voor volwassen en jongen), dekking (stekelige struiken, groenblijvende struiken en klimplanten, coniferen, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater.

Het gebied rond de stallen bestaat voornamelijk uit verharding en weidegrond, het weinige groen in de nabijheid van de stallen werd tijdens de veldbezoeken niet bezocht door huismussen. Binnen de planlocatie is geen functioneel (essentieel) leefgebied vastgesteld.

Waarnemingen omgeving:

Op de woning en bijgebouw achter de woning en de vogelvriendelijke tuin van de woning zijn huismussen waargenomen en is nestindicatief gedrag van huismussen waargenomen. Onder het dakvlak van de woning bevinden zich meerdere nestlocaties van de huismus. De woning bevindt zich op een afstand van circa 10 meter van het plangebied. Het gebied rondom de vastgestelde nestlocaties van de huismus maken deel uit van het functioneel leefgebied. Op deze plaatsen zijn een afwisseling van stofplekken, inheems groen en bomen, groenblijvende struiken en planten, water en voedsel (kippenren) aanwezig. Deze elementen liggen op korte afstand van het plangebied en blijven behouden (zie figuur 5.1).

Figuur 5.1: Overzicht van waarnemingen, aangetroffen nestlocaties en leefgebied van de huismus op korte afstand van de planlocatie (indicatief weergegeven).

De beoogde sloopwerkzaamheden leiden niet tot aantasting van nestlocaties en functioneel leefgebied van de huismus. Wel zal er bij de uitvoering van de sloop rekening moeten worden gehouden met de nestlocaties van de huismus op korte afstand van de daadwerkelijke planlocatie. In het broedseizoen kunnen de sloopwerkzaamheden een verstorend effect hebben op het broedsucces en het gebied waar de essentiële functionaliteiten liggen. Om verstorende effecten door de werkzaamheden te voorkomen zal er buiten de broedperiode van de huismus gesloopt moeten gaan worden (zie tabel 5.2 voor de meest gunstige periode).

Kwetsbare periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Voortplanting												
Koude perioden												
Gebruik verblijfplaats												
Gebruik slaapplaats												
Meest geschikte periode												

Tabel 5.2: Groen= meest geschikte periode voor de sloopwerkzaamheden.

6. Conclusie en advies

6.1 Conclusie

Dit onderzoek zal antwoord geven op de volgende vragen:

- 1. Zijn er huismussen aanwezig in het plangebied? Ja, buiten het daadwerkelijke plangebied, zie figuur 5.1**
- 2. Welke functie(s) heeft het plangebied voor deze soort? Daadwerkelijke plangebied geen functie.**
- 3. Leidt de ingreep tot overtreding van verbodsbepalingen Omgevingswet? Nee**
- 4. Wat kan worden gedaan om (mogelijke) schade aan beschermde soorten en hun verblijfplaats te voorkomen? Overige onderdelen op het erf (functioneel essentieel leefgebied) behouden en sloopwerkzaamheden in de meest geschikte periode uitvoeren, zie figuur 5.2.**
- 5. Is een vergunning Flora- en Fauna activiteit noodzakelijk? Nee**

Huismus:

In de periode april 2024 is onderzoek uitgevoerd naar de aan- of afwezigheid van de huismus conform de bepalingen uit het kennisdocument (BIJ12, 2023).

Nesten:

Binnen de planlocatie zijn geen vaste rust- of verblijfplaatsen geconstateerd tijdens de bezoeken. Er werd geen gedrag waargenomen behorend bij een nestlocatie, roestplek of sociale kwetterlocatie. De te amoveren bebouwing vormt geen essentiële rust- of verblijfplaats voor de huismus.

Functioneel leefgebied:

Het gebied rond de stallen bestaat voornamelijk uit verharding en weidegrond, het weinige groen in de nabijheid van de stallen werd tijdens de veldbezoeken niet bezocht door huismussen. Binnen de planlocatie is geen functioneel (essentieel) leefgebied vastgesteld.

Waarnemingen omgeving:

De beoogde sloopwerkzaamheden leiden niet tot aantasting van nestlocaties en functioneel leefgebied van de huismus. Wel zal er bij de uitvoering van de sloop rekening moeten worden gehouden met de nestlocaties van de huismus op korte afstand van de daadwerkelijke planlocatie. In het broedseizoen kunnen de sloopwerkzaamheden een verstorend effect hebben op het broedsucces en het gebied waar de essentiële functionaliteiten liggen. Om versturende effecten door de werkzaamheden te voorkomen zal er buiten de broedperiode van de huismus gesloopt moeten gaan worden (zie tabel 6.1 voor de meest gunstige periode). Mits er buiten het broedseizoen van de huismus gesloopt gaat worden leidt de beoogde ontwikkeling leidt niet tot negatieve effecten op de huismus en is er geen sprake van overtreding van de verbodsbepalingen van de Omgevingswet Art. 11.28 Bal).

Kwetsbare periode	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Voortplanting												
Koude perioden												
Gebruik verblijfplaats												
Gebruik slaapplaats												
Meest geschikte periode												

Tabel 6.1: Groen= meest geschikte periode voor de sloopwerkzaamheden.

6.2 Advies

* Tijdens de verdere inrichtingswerkzaamheden moet voorzichtig worden gehandeld met alle voorkomende flora en fauna (algemene zorgplicht).

* Schadelijke effecten door uitvoering van de werkzaamheden op bezette nesten van vogels met jaarrond beschermde nesten en algemene vogels zijn te voorkomen (in gebruik zijnde vogelnesten mogen in principe nooit worden verstoord) door buiten het broedseizoen te werken (buiten de periode maart – augustus). Werken binnen het broedseizoen is enkel mogelijk als er geen bezette nesten worden verstoord. Als er binnen het broedseizoen gewerkt zal worden zal er eerst een broedvogelcheck uitgevoerd moeten worden.

* Veel algemene en beschermde diersoorten (vleermuizen) zijn vooral actief gedurende de vroege ochtend, late avond en nacht. Als er extra verlichting gebruikt gaat worden dan dient deze afgewend te worden van aanwezige groenstructuren in de omgeving om eventuele aanwezige soorten niet negatief te beïnvloeden en wordt geadviseerd natuurvriendelijk te verlichten door amberkleurige lichtbronnen te gebruiken.

* Tijdens de werkzaamheden zal dit onderzoek op locatie aanwezig moeten zijn.

* Wanneer ondanks zorgvuldig handelen, onderzoek en advies schade lijkt te ontstaan voor beschermde flora en fauna, dient direct gestopt te worden met de werkzaamheden en contact opgenomen te worden met een ter zake deskundige.

* In veel gemeenten wordt er gewerkt met een puntensysteem om bestaande natuurwaarden te behouden en te versterken, hiervoor dient dan een plan opgesteld te worden met welke soorten er rekening wordt gehouden en welke bestaande natuurwaarden er worden versterkt. Het natuur inclusief bouwen biedt met relatief simpele en goedkope oplossingen een plekje voor planten en dieren die het hard nodig hebben. Het plan ten aanzien van de biodiversiteit is geen onderdeel van dit onderzoek maar kan op aangeven van onze opdrachtgever, eventueel door ons uitgewerkt worden.

* Door het uitvoeren van bovengenoemde maatregelen wordt voorkomen dat er verbodsbepalingen worden overtreden en aan de zorgplicht wordt voldaan.

Bijlage 1. Bronnen

www.natura2000.nl
www.NDFF.nl
www.nederlandsesoorten.nl
www.ravon.nl
www.infomil.nl
www.synbiosys.alterra.nl
www.sovon.nl
www.arcgis.com
www.waarneming.nl
www.bij12.nl
www.kadastralekaart.com
www.rijksoverheid.nl
www.vogelbescherming.nl
www.vogelvisie.nl
www.zoogdiervereniging.nl
www.earth.google.com
www.vleermuisprotocol.nl

Gebruikte literatuur

BIJ12 Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*).

Netwerk Groene Bureaus Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet
Natuurbescherming.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende. Cozijnsen Flora Fauna Advies kan door de opdrachtgever niet aansprakelijk worden gesteld voor schade die voortvloeit uit gebruik van data of gegevens of door toepassing van aanbevelingen en conclusies, die zijn opgenomen in deze rapportage.

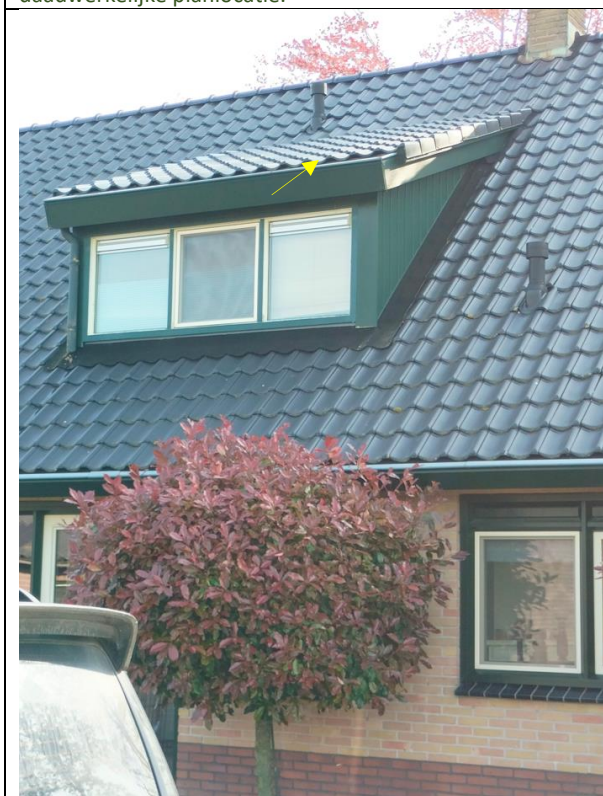
Bijlage 2 foto overzicht

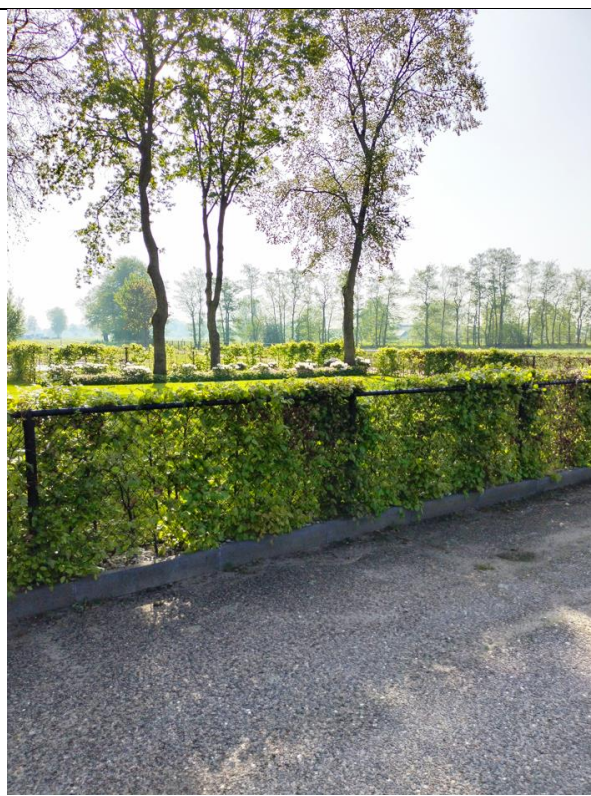
De woning bevindt zich op korte afstand van de daadwerkelijke planlocatie.

Huismus op het dak van de woning (gele pijl).

Meerdere nestlocaties woning, opening onder de pannen (gele pijl).

Deel van het groen rond de woning.

Bijlage 3. Natuurwetgeving en beleid in de Omgevingswet

Omgevingswet

Algemene zorgplicht (afd. 1.3 OW):

Een ieder is verantwoordelijk voor een veilige en gezonde leefomgeving, door nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken en ongedaan te maken. Dit geldt altijd, tenzij er een specifieke zorgplicht betrekking op de handeling heeft.

Algemeen verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde activiteiten te mogen verrichten (Par. 5.1.1 Ow)

- Flora- en fauna-activiteit met schadelijke handelingen
- Natura 2000-activiteit (vergunningsplicht indien kans op significante gevolgen op Natura 2000 gebied)

Flora- en fauna-activiteit betreft een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten, dan gelden de regels in;

Art. 11.27 Bal (specifieke zorgplicht)

Art. 11.28 Bal (voorkomen onnodig lijden dieren)

Paragrafen 11.2.2 t/m 11.2.5 Bal: vergunningplicht bij schadelijke handelingen, regels vergunningsvrije gevallen (via gedragscodes, vrijstellingen in de omgevingsverordening of ministeriele regeling)

Specifieke zorgplicht Flora-Fauna-activiteiten (art. 11.27 Bal)

Iedereen die activiteiten uitvoert die nadelige gevolgen kunnen hebben, moet nadelige gevolgen zoveel mogelijk voorkomen, beperken of ongedaan maken.

Dit wordt verder uitgewerkt in art. 11.27, 2^e lid Bal:

- Nagaan of er aanwijzingen zijn van aanwezigheid beschermde en bedreigde soorten
- Indien ja; vaststellen of nadelige gevolgen voorkomen kunnen worden
- Indien niet te voorkomen, dan; passende preventieve maatregelen of passende herstelmaatregelen

Naast de specifieke zorgplichten zijn er 3 categorieën beschermingsregimes (par. 11.2.2 t/m 11.2.4 Bal):

- Par. 11.2.2 Bal: Vogelrichtlijnsoorten
- Par. 11.2.3 Bal: Habitatrichtlijnsoorten + conventie van Bern I+II & conventie van Bonn I
- Par. 11.2.4 Bal: Nationaal beschermde soorten

Rode lijst soorten; alleen beschermd indien op lijsten, beschermd onder EU-richtlijnen of onder de specifiek zorgplicht.

